

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pana mgr inż. poż. Michała Wnuka pt.: *Organizowanie i funkcjonowanie sztabu kierującego działaniem ratowniczym w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych.*

1. Informacje wstępne - przedmiot recenzji

Recenzent oświadcza, że nie posiada żadnych interesów w odniesieniu do toczonego postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie: nauki społeczne, w dyscyplinie: nauki o bezpieczeństwie - wszczętego na wniosek **Pana mgr inż. poż. Michała Wnuka**, a także stwierdza, że tematyka rozprawy mieści się w nurcie jego zainteresowań badawczych.

Podstawą sporządzenia recenzji jest **UMOWA O DZIEŁO AUTORSKIE Recenzja rozprawy doktorskiej nr 154/2025/65 z dnia 17.11.2025 r. AKADEMII WSB z siedzibą w Dąbrowie Górniczej, ul. Cieplaka 1c.**

2. Ocena tematyki rozprawy doktorskiej

Przedmiot rozprawy obejmuje zagadnienia związane z organizowaniem i funkcjonowaniem sztabu kierującego działaniem ratowniczym w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych, co jest złożonym problem organizacyjnym wpływającym bezpośrednio na sprawne i elastyczne reagowanie, a dokładniej ratownictwo w przypadku wystąpienia zagrożenia dla życia zdrowia i mienia ludzi. Problematyka zawarta w recenzowanym dziele jest bardzo istotna z punktu widzenia środowiska bezpieczeństwa ludność, biorąc pod uwagę współdziałanie instytucjonalne w fazie reagowania na powstające sytuacje niebezpieczne. Środowisko bezpieczeństwa cechuje bowiem duża dynamika zmian oraz wysoki stopień nieokreśloności zachodzących w nim procesów. Sytuacja ta spowodowana jest przybierającym, co do intensywności oraz różnorodności procesem działań ratowniczych wobec poszerzającego się spektrum wyzwań i zagrożeń współczesnego świata. W kształtowaniu bezpieczeństwa skuteczność i efektywność zarządzania odgrywa bardzo istotną rolę nie tylko z punktu widzenia działań prewencyjnych, ale także z punktu widzenia prowadzenia akcji ratowniczej przy wykorzystaniu organu doradczego jakim jest sztab mający za zadanie wypracowanie optymalnych decyzji dla kierującego działaniami. Zachodzi zatem potrzeba pogłębionych naukowo badań tego procesu na rzecz optymalizacji kierowania w oparciu o sprecyzowane kryteria funkcjonowania sztabu doradczego powoływanego w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych.

Obecnie działania ratownicze Państwowej Straży Pożarnej i funkcjonującego Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego obejmują obszerny obszar pojawiających się zagrożeń, w tym zagrożeń wielkoskalowych, które zwiększają ryzyko utraty zdrowia, życia oraz mienia. Wskazuje to na niezaprzeczalny fakt, że społeczeństwo w nowoczesnym świecie rozwija się w klimacie niepewności i ryzyka. Przyjmuje się także, że „nowoczesność” to kultura ryzyka zmniejszająca ogólną ryzykowność prowadzonych działań różnego rodzaju podmiotów występujących w państwie, co między innymi jest przyczynkiem do prowadzenia rozległych badań naukowych nad bezpieczeństwem, realizowanych na różnych poziomach ogólności w sensie wyboru analizy różnego rodzaju obiektów badawczych. Tym samym uznaje, że Doktorant wpisuje się w nurt badawczy umiejscowiony w domenie nauk o bezpieczeństwie, konkretnie w obszarze funkcjonowania podmiotu mającego wpływ na proces podejmowania decyzji w trakcie akcji ratowniczych. Uważam także, że badania realizowane przez Doktoranta mają bezpośredni wpływ na stan bezpieczeństwa wewnętrznego państwa i dlatego stwierdzam, że wybór tematu rozprawy, problemów ogólnych i szczegółowych jest trafny i uzasadniony. Jest on aktualny i istotny, odpowiadający zarówno praktyce jak i potrzebom nauki o bezpieczeństwie, w szczególności badań prowadzonych na potrzeby systemu reagowania w obszarze odpowiedzialności Państwowej Straży Pożarnej.

3. Ocena metodologiczna

Po lekturze rozprawy Pana Michała Wnuka stwierdzam, że Autor objął procesem badawczym problematykę, o której wspominam powyżej, wykorzystując przy tym stosowane w nauce techniki, narzędzi i metody badawcze. Odnosząc się do metod badawczych Autor dysertacji wykorzystał między innymi analizę krytyczną literatury, analizę elementarną i przyczynową, syntezę, indukcję i dedukcję, czy też uogólnienia. Uważam wybór metod za poprawny, który wpłynął na analityczno-ocenny charakter dysertacji, uwzględniający aktualny stan wiedzy dotyczącej podstaw funkcjonowania realnego systemu reagowania występującego w Polsce. Autor rozprawy w sposób kompleksowy dokonał analizy literatury nie tylko zwartej, ale także normatywnej, co pozwoliło mu wskazać na niszę badawczą, a co między innymi stało się uzasadnieniem dla potrzeby przeprowadzenia badań szczegółowych wpisujących się w obszar nauki o bezpieczeństwie.

Przyjęte podejście metodologiczne uwzględnia swoistość cech właściwych organizacji (instytucji), ludzi oraz środowiska. Pozwoliło to Autorowi sformułować cel teoretyczny (cyt.: „... określenie organizacji sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych, ze szczególnym uwzględnieniem jego składu, struktury, sposobu tworzenia oraz procedur funkcjonowania, a następnie zidentyfikowanie mankamentów utrudniających skuteczne działanie tego sztabu w rzeczywistych warunkach operacyjnych”) i utylitarne (cyt.: „... zaproponowanie rozwiązań organizacyjnych i funkcjonalnych zwiększających (zapewniających) skuteczne funkcjonowanie sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych.”). Rezultaty rzeczywistych przedsięwzięć Dyplomant przyjął za podstawę określenia możliwych racjonalnych zmian, zapewniających pożądany poziom efektywności procesu decyzyjnego z wykorzystaniem sztabu KDR, który uznany został za Doktoranta podmiotem badań. Przedmiotem badań stały się natomiast uwarunkowania i procedury działania sztabu w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych.

Kontynuując ocenę metodologiczną rozprawy należy wskazać na fakt, że Autor rozprawy ustanowił w formie pytania główny problem badawczy w brzmieniu: *W jakich obszarach działania oraz w jaki sposób można zwiększyć (zapewnić) skuteczne funkcjonowanie sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych?*, który następnie zdekomponował na trzy szczegółowe problemy badawcze: (1) *Co jest przedmiotem działania oraz jakie procedury funkcjonowania obowiązują sztab KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych?*, (2) *Kiedy i jakie mankamenty występują w procesie organizacji (tworzenia) sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych?*, (3) *Jakie rozwiązania organizacyjne i proceduralne są potrzebne i możliwe do zaimplementowania w sztabie KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych?*

Podobny mechanizm Doktorant zastosował w przypadku założonej hipotezy badawczej formułując ją: *Skuteczne działanie sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych powinno wyrażać się w zapewnieniu (tworzeniu warunków) do realizacji zadań ratowniczych: we właściwym czasie, na rzecz właściwych podmiotów (poszkodowanych), we właściwych (priorytetowych, najważniejszych) miejscach oraz we właściwym zakresie*”, a następnie dokonał jej dekompozycji na trzy hipotezy robocze: (1) *Organizacja (skład, struktura, sposób tworzenia) sztabu KDR oraz procedury jego funkcjonowania zależą od rodzaju prowadzonych długotrwałych, wielopodmiotowych akcji ratowniczych*, (2) *Najwięcej mankamentów (trudności) w zapewnieniu skutecznego działania sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych występuje podczas jego organizowania (kompletowania), zgrywania oraz zapewnieniu terminowego wypracowania i stawiania zadań podmiotom ratowniczym i wspierającym*, (3) *Zapewnienie skuteczności działania sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych wymaga: systematycznego przygotowywania (szkolenia) odpowiednich kandydatów – funkcjonariuszy PSP do działania w składzie sztabu KDR, zaimplementowania procedur zapewniających jego sprawne działanie w cyklu całodobowym, posiadania sformalizowanych (gotowych) wzorów dokumentów planistycznych i dyrektywnych (rozkazodawczych) oraz wsparcia teleinformatycznego*.

Uważam, że przyjęte przez Doktoranta podejście metodologiczne jest poprawne i wskazuje na dojrzałość Doktoranta w aspekcie realizacji celów jakie sobie założył w procesie badawczym, a które to cele moim zdaniem zrealizował w stopniu zadowalającym. Uważam także, że z metodologicznego punktu widzenia rozprawa zasługuje na pozytywną ocenę.

4. Ocena merytoryczna

Recenzowana rozprawa obejmuje 330 stron maszynopisu i jest podzielona na cztery rozdziały zasadnicze z podrozdziałami oraz części uzupełniające, które obejmują: spis treści, słownik skrótów, wstęp, zakończenie, bibliografię, spis wykresów, rysunków i tabeli, załączniki, streszczenie w języku polskim i angielskim oraz Curriculum Vitae. Szkoda, że w spisie wykresów, rysunków i tabeli Doktorant nie umieścił stron, na których ten materiał ilustracyjny się znajduje.

Podstawowe rozdziały merytoryczne recenzowanej rozprawy obejmują zagadnienia odnoszące się do przyjętego tytułu tworząc logiczną i spójną strukturę rozprawy. W rozdziałach głównych wyróżnić można podrozdziały nawiązujące do tytułu rozdziału głównego.

Rozdział I o tytule *Założenia badawcze* zawiera określenie głównych celów i zakresu badań. Autor wskazał w nim podstawowe problemy organizacyjne i funkcjonalne sztabu KDR oraz jego wpływ na skuteczność działań ratowniczych. Omówił kluczowe hipotezy badawcze oraz metody analizy, które zastosował w pracy. Rozdział II o tytule *Identyfikacja przedmiotu i procedur funkcjonowania sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych* Autor przedstawia szczegółowy opis struktury sztabu KDR, jego kompetencje oraz procedury działania w ramach wielopodmiotowych operacji ratowniczych. W rozdziale Doktorant dokonał także analizy regulacji prawnych i wytycznych operacyjnych określających funkcjonowanie sztabu KDR. Szczególną uwagę poświęcił relacjom między podmiotami uczestniczącymi w działaniach ratowniczych oraz mechanizmom koordynacyjnym. Rozdział III o tytule *Analiza mankamentów (trudności) występujących w procesie organizowania i funkcjonowania sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych skupia się na analizie problemów i wyzwań związanych z pracą sztabu KDR*, wskazuje na najczęstsze błędy organizacyjne, braki w zasobach ludzkich i logistycznych, a także trudności związane z podejmowaniem decyzji i skuteczną komunikacją. Rozdział ten opiera się na studium przypadku oraz danych z badań empirycznych. Rozdział IV *Postulowane sposoby zwiększenia (zapewnienia) skuteczności funkcjonowania sztabu KDR w długotrwałych, wielopodmiotowych akcjach ratowniczych* zawiera propozycje rozwiązań mających na celu usprawnienie pracy sztabu KDR. Autor rozprawy przedstawił rekomendacje dotyczące modernizacji struktur organizacyjnych, wdrażania nowoczesnych technologii wspierających funkcjonowanie i organizowanie sztabu KDR. Wskazał także na potrzebę zwiększenia liczby i jakości szkoleń sztabowych. Zawarte w rozdziale wnioski bazują na analizach teoretycznych oraz wynikach badań empirycznych. W zakończeniu natomiast Autor rozprawy zawarł syntezę całości recenzowanej pracy, gdzie między innymi odniósł się do realizacji przyjętych założeń metodologicznych.

Rozwinięte tytuły rozdziałów dają syntetyczny pogląd na rozważaną w nich treść. Pracę cechuje pragmatyzm, tzn. treść następnego rozdziału wynika z treści rozdziału poprzedzającego, w zakończeniu którego Doktorant podsumowuje omawiane zagadnienia. Wywody poparte przeprowadzonymi badaniami stanowią logicznie powiązaną całość. Stronę redakcyjną i edytorską należy ocenić jako zadowalającą, **przy czym proszę Doktoranta o wyjaśnienie do czego odnoszą się „cyferki” 9 i 10 w tabeli 1. na stronie 252.**

Moim zdaniem z merytorycznego punktu widzenia rozprawa zasługuje na pozytywną ocenę. Wartość rozprawy należy określić jako istotną o walorach analityczno-ocennych oraz wyraźnym ukierunkowaniu pragmatycznym. Świadczy o tym zdolność identyfikacji elementarnych sytuacji praktycznych oraz formułowania możliwości zmian systemowych „ulepszających” funkcjonowanie sztabu doradczego (KDR). W trakcie publicznej obrony proszę jednak Dyplomanta by ustosunkował się do następujących kwestii: **(1)** Dlaczego Doktorant uważa, cyt.: „... akcja ratownicza to działania ratownicze organizowane i kierowane przez PSP. Stąd o akcji ratowniczej można mówić tylko w sytuacji, kiedy w działaniach ratowniczych bierze udział PSP. Jak w takim przypadku Doktorant nazwałby działania ratownicze, w których PSP nie bierze udziału?, **(2)** Jakie jest powiązanie organizacyjne sztabu doradczego KDR z zespołem zarządzania kryzysowego, który funkcjonuje przy organach administracji publicznej na poziomie gminy, powiatu, województwa, czy też kraju? **(3)** Proszę o wskazanie ewentualnych różnic i podobieństw funkcjonalnych pomiędzy sztabem KDR, a zespołem zarządzania kryzysowego

w aspekcie sformułowania cyt.: „... w razie potrzeby przedstawiciele organów samorządowych i rządowych oraz inne służby i przedstawiciele instytucji państwowych” – sformułowanie odnosi się do składu osobowego sztabu KDR, **(4)** W jaki sposób Doktorant widzi implementację sztucznej inteligencji i systemów wspomagania decyzji w pracach sztabu KDR w aspekcie ewentualnych ataków cybernetycznych i stosowanej obecnie dezinformacji?

5. Treści wspomagające

W recenzowanej rozprawie poza zasadniczymi jego częściami Autor rozprawy zawarł wykaz użytych skrótów, a także odwołania do ustaleń innych badaczy. Wykorzystał technikę przypisów dolnych, w których przywołuje źródła jako tekst związany z omawianą problematyką. Przyjęcie takiego sposobu tworzenia rozprawy ułatwia śledzenie prezentowanego rozumowania Autora, w odniesieniu do rozważanego zagadnienia. Odwołania zamieszczone w tekście rozprawy korespondują z wykazem piśmiennictwa (bibliografią) zamieszczonym w końcowej części pracy (s. 271 - 278). Jest to bibliografia zawierająca pozycje krajowe oraz obcojęzyczne, która uszeregowana została rodzajowo. Wymieniona bibliografia obejmuje: wydawnictwa zwarte - 62 pozycje, akty prawne - 15 pozycji, źródła internetowe - 10 pozycji, źródła pozostałe (dokumenty wewnętrzne zwłaszcza Komendy Głównej PSP) - 9 pozycji. W bibliografii nie występuje żadna pozycja opracowana przez Doktoranta, co nie jest znaczącym uszczerbkiem pracy, przy czym moim zdaniem powołanie się na opracowanie własne wzmacniałoby monograficzny charakter pracy. W końcowej części rozprawy znajduje się spis wykresów, rysunków oraz tabeli, a także załączniki związane z przeprowadzonym procesem badawczym, streszczenie w języku polskim i angielskim oraz Curriculum Vitae.

6. Materiał ilustracyjny

Ilustracje zawarte w rozprawie obejmują przede wszystkim wykresy (9) i rysunki (2) i jedną tabelę. Materiał ilustracyjny przedstawiony w rozprawie zwłaszcza wykresy wpisują się w treść rozważań badawczych oraz przeprowadzonych badań, uzupełniając słowo pisane, co powoduje większe zrozumienie poruszanej problematyki.

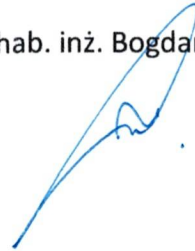
7. Podsumowane i wnioski

Po lekturze rozprawy uważam, że w recenzowanej dysertacji występują elementy naukowego obrazowania i rozwiązywania problemów wpływających na stan bezpieczeństwa wewnętrznego w aspekcie funkcjonowania podmiotu doradczego jakim jest sztab wspomagający proces podejmowania decyzji przez kierującego działaniami ratowniczymi. Uważam, że treści zawarte w rozprawie są użyteczne i mogą stanowić bazę do dalszych opracowań naukowych i koncepcyjnych, a także działań organizacyjno-strukturalnych. Merytorycznie dysertacja wyczerpuje treści określone w jej strukturze, a treści zawarte w rozprawie nawiązują do przyjętego tematu. Edytorsko praca w zasadzie napisana jest poprawnie. Jednocześnie przeprowadzona ocena rozprawy pozwoliła mi sformułować następujące wnioski:

- wybór problematyki badawczej jest słuszny, a cele postawione przez Doktoranta istotne z punktu widzenia teoriopoznawczego oraz użytecznego,

- zastosowane podejście badawcze i metody badań nie budzą zastrzeżeń, a wnioskowanie wzbogaca wiedzę z zakresu podjętej problematyki badawczej,
 - kompozycja struktury pracy i źródła literaturowe nie budzą zastrzeżeń,
- co pozwala mi sądzić, że Doktorant opanował w stopniu wystarczającym ogólną wiedzę teoretyczną z zakresu nauki o bezpieczeństwie. Tym samym rekomenduję dopuszczenie Doktoranta do dalszego etapu przewodu doktorskiego, na którym oczekuję wyjaśnień co do problemów jakie wskazałem w niniejszej recenzji.

dr hab. inż. Bogdan Kosowski

Chrzanów, 15 styczeń 2026 r.